

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ: ОСНОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

*Тихоненко О.С., здобувач вищої освіти
tyhonenko1982@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Верба М.М., здобувач вищої освіти

University of Economics and Human Sciences

nikolay.verba.jr@gmail.com

Науковий керівник: Бочарова Н.А., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В умовах постійних змін у світовій економіці та стеження за швидким темпом технологічного прогресу, внутрішній фінансовий контроль стає невід'ємною складовою стратегічного управління організаціями. Ця система визначає не тільки ефективність фінансових процесів, а й загальну стійкість підприємства до економічних ризиків та забезпечує надійність фінансової звітності.

Цілеспрямоване вивчення та систематизація принципів внутрішнього фінансового контролю є важливим етапом в розвитку сучасної фінансової науки та практики. Враховуючи складність та мінливість бізнес-середовища, важливо не тільки визначити основні принципи, але й адаптувати їх до конкретних умов кожної організації.

У цьому дослідженні ми пропонуємо докладний аналіз та систематизацію принципів системи внутрішнього фінансового контролю. Ми розглядаємо теоретичні основи кожного принципу та надаємо практичні рекомендації щодо їх впровадження та оптимізації в конкретних організаціях.

Необхідна подальша теоретична розробка, яка має ціль виділення та описання найбільш суттєвих специфічних принципів, які можуть лягти в основу створення науково обґрунтованої системи внутрішнього фінансового контролю. До них можуть бути віднесені:

1 – принцип системного управління організації контролю. Принцип системного управління організації контролю визначає, що контроль повинен бути впроваджений як комплексна та взаємопов'язана система процедур, спрямованих на надійне та ефективно забезпечення дотримання фінансових норм, політик та процедур всіма рівнями та підрозділами організації. Цей принцип передбачає впровадження цілісного підходу до контролю, включаючи планування, організацію, виконання та моніторинг контрольних дій, з

метою забезпечення оптимального використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей організації.

2 – принцип наближення контролю до об'єкта. Принцип наближення контролю до об'єкта передбачає, що контрольні заходи та механізми повинні бути орієнтовані на найближчий рівень діяльності, де можливі виявлення або виникнення ризиків чи невідповідностей. Це означає, що контроль повинен бути впроваджений та здійснюваний на тому рівні, де виникають операції, транзакції чи процеси, які підлягають контролю. Такий підхід сприяє більш точному та ефективному виявленню та усуненню можливих порушень, оскільки контроль працює безпосередньо на місці виникнення можливих проблем.

3 – принцип ієрархічності контролю. Принцип ієрархічності контролю передбачає розподіл та організацію контрольних заходів у вигляді ієрархічної структури, де вищі рівні контролю включають загальну оцінку та керування, а нижчі - специфічний деталізований контроль окремих компонентів або процесів. Цей принцип дозволяє забезпечити збалансований підхід до контролю, охоплюючи як загальний огляд фінансових процесів, так і докладну перевірку окремих елементів або транзакцій. Такий підхід дозволяє ефективно керувати та контролювати різноманітні аспекти фінансової діяльності організації, враховуючи їх взаємозв'язок та вплив на загальний фінансовий стан.

4 – принципи делегування повноважень і відповідальності. Ефективний контроль делегованих повноважень та відповідальностей базується на систематичному, об'єктивному та ретельному моніторингу виконання завдань, у взаємодії з ретельно розробленими критеріями успішності та звітністю. Цей принцип передбачає створення ефективних механізмів контролю, які дозволяють вчасно виявляти та вирішувати можливі ризики, а також забезпечувати звітність та відкритий комунікаційний процес між делегуючим та виконавцем. Цей принцип наголошує на важливості активного контролю, який дозволяє не тільки перевірити виконання завдань, а й вчасно реагувати на можливі невідповідності чи проблеми.

5 – принцип взаємодії з іншими функціями. Ефективний контроль передбачає постійну взаємодію з іншими функціями та підрозділами організації. Це означає активний обмін інформацією, врахування взаємних інтересів та цілей, а також спільне вирішення завдань щодо контролю та управління ризиками. Важливо забезпечити синергію

роботи всіх функцій організації для досягнення спільної мети - забезпечення надійності та ефективності фінансових процесів. Цей принцип підкреслює необхідність спільної роботи та координації між різними функціями організації з метою оптимізації контрольних процедур та мінімізації ризиків.

Функції управління, контролю та планування взаємодоповнюють одна одну у відповідності з вимогами їх завдань. Основна відмінність між ними полягає в призначенні та обсягу виконуваних завдань у процесі управління. Планування орієнтоване на встановлення перспективного економічного розвитку, в той час як контроль має на меті визначення ефективності та коректності цих планів.

Група облікових об'єктів охоплює всі сфери фінансової діяльності, що надає можливість оперативно оцінювати її законність та доцільність, створюючи сприятливі умови для здійснення контролю. Контроль, у свою чергу, надає обліковій діяльності вагу та сенс, а в кінцевому результаті забезпечує отримання практичних висновків, необхідних для розвитку економіки та підвищення прибутковості підприємства.

б – принцип результативності. Принцип результативності контролю визначає, що контрольні заходи повинні бути спрямовані на досягнення конкретних цілей та результатів. Цей принцип передбачає, що контроль повинен бути орієнтований на вимірювання ефективності та відповідності фінансових процесів і політик визначеним стандартам та критеріям. Результативний контроль дозволяє оцінювати досягнення поставлених завдань та вчасно коригувати стратегії для покращення фінансової діяльності організації.

Організація контролю має охоплювати сфери діяльності підприємства, які мають стратегічне та важливе значення для досягнення поставлених цілей. Важливо уникати зайвого контролю, що не має конкретного сенсу чи мети. Надмірна деталізація щодо різноманітних відхилень від нормативів може бути недоцільною, якщо ця інформація не використовується для вжиття відповідних коригуючих заходів.

Також важливо уникати намагання контролювати результати, які підприємство не може досягти або не може вплинути на них. Ефективність контролю досягається тільки тоді, коли підприємство фактично досягає бажаних цілей з мінімальними виправленнями в програмі досягнень.

7 - принцип адресності контролю. Передбачає, що контрольні заходи мають бути спрямовані на конкретних агентів, процеси, події чи об'єкти, що підлягають контролю. Цей принцип наголошує на необхідності чітко визначених об'єктів та суб'єктів контролю, щоб забезпечити ефективний нагляд та управління фінансовими процесами та ризиками. Крім того, він передбачає, що контрольні заходи повинні бути спрямовані на ті аспекти діяльності, де ймовірність виникнення ризиків або невідповідностей найвища.

8 – принципи сприйняття контролю. Полягає у тому, що особи, які підлягають контролю, мають повагати його не тільки як процес перевірки, але й як необхідний елемент ефективного управління та забезпечення відповідності нормам і стандартам. Це передбачає відкритість до об'єктивних висновків контролю, готовність вносити виправлення та удосконалення в роботу на основі його результатів, а також усвідомлення, що контроль спрямований на досягнення спільних цілей та покращення ефективності діяльності.

9 – принципи своєчасності контролю. Принцип своєчасності контролю визначає, що контрольні заходи та аналіз повинні бути проведені у відведений для цього часовий проміжок, щоб вчасно виявити та вирішити можливі невідповідності, помилки чи ризики. Цей принцип передбачає регулярність та систематичність контрольних заходів, щоб уникнути можливих затримок у виявленні та усуненні проблем. Своєчасний контроль дозволяє ефективно реагувати на ситуації та забезпечує надійність фінансових процесів та звітності.

Впровадження науково обґрунтованої системи внутрішнього фінансового контролю є критично важливим для ефективного управління фінансовими ресурсами та досягнення стратегічних цілей організації. Принципи системи контролю, включаючи чіткість, комплексність, адресність та результативність, допомагають забезпечити надійність та ефективність фінансових процесів. Делегування повноважень і відповідальності, взаємодія з іншими функціями та сприйняття контролю також відіграють важливу роль у цьому процесі. Забезпечення своєчасного та систематичного контролю, а також активне використання його результатів для коригування стратегій і політик - невід'ємні елементи успішного фінансового управління. Усі ці аспекти утворюють основу для стійкого фінансового стану організації та сприяють її подальшому розвитку та успіху.